

ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНІСТЕЙ

*Арсеньєва Н.О., к.т.н., доц.,
Харківській національній автомобільно-дорожній університет, Харків
nataliarsen73@gmail.com*

Дуальна форма освіти передбачає поєднання здобувачами теоретичної підготовки в навчальних закладах з практичною – на робочих місцях для придбання відповідної професійної кваліфікації.

Україна – не новатор у впровадженні дуальної освіти. Батьківщиною подібного підходу до організації навчання є Німеччина, яка застосовує дуальну форму з 60 років минулого століття. У Німеччині в ній беруть участь 25% підприємств. Завдяки дуальній формі навчання студент не тільки отримує диплом про професійну освіту, а й проходить тривалу оплачувану практику на підприємстві. Після закінчення вузу студенти отримують гарантовані робочі місця.

Модель дуальної освіти Німеччини стає все популярніше у всьому світі. Іспанія, Греція, Португалія, Італія, Словаччина та Латвія за участю Комісії ЄС підписали угоду з Німеччиною, в якій вони зобов'язалися перейняти структури дуальної системи професійної освіти.

Існує думка, що дуальна система освіти більше підходить для підготовки технічних спеціальностей, але німецький досвід свідчить: спектр застосування моделі набагато ширше.

В Україні підготовка до впровадження системи дуальної освіти почалася з прийняття Кабміном 19 вересня 2018 року відповідної Концепції підготовки фахівців. Вона визначила поняття дуальної освіти, етапи її впровадження в Україні, основні права і обов'язки навчальних закладів і підприємств. 3 квітня 2019 року Кабінет Міністрів України було затверджено «План заходів щодо її реалізації».

Основними умовами впровадження дуальної системи є:

- наявність базових підприємств;
- розробка програми взаємодії навчального закладу і підприємства;
- створення або виділення аудиторій для навчання, навчальних полігонів на підприємстві;
- введення стажування викладачів спеціальних дисциплін на підприємстві.

Дуальна система навчання як технологія є результатом взаємодії освітнього закладу з роботодавцем і, як показує досвід європейської системи освіти, дає визначеність у майбутній професійній діяльності і в успішній соціальній адаптації. Студент, починаючи з перших етапів навчання, включається в процес виробництва, як працівник підприємства виконує обов'язки відповідно до покладених на нього функцій, розпоряджається ресурсами, несе відповідальність, опановує необхідними професійними вміннями та навичками, а в деяких випадках може отримувати заробітну плату за договором.

Як показує досвід, співвідношення часу теоретичного і виробничого навчання становить 40 до 60%. Для зручності поділ навчальної діяльності проводиться по днях тижня, наприклад 1-2 дні на тиждень студент навчається в аудиторії, в інші дні - на підприємстві.

Виділимо переваги технології дуального навчання (відповідно до традиційної форми навчання):

- дуальна технологія навчання дозволяє в процесі підготовки фахівців усунути основний недолік традиційних форм і методів навчання - розрив між теорією і практикою дозволяє посилити практичну спрямованість освітнього процесу, при збереженні рівня теоретичної складової;

- технологія дозволяє виконати поставлені завдання з підготовки фахівців, які готові виконати основні трудові функції на підприємстві;

- в моделі дуальної системи навчання є можливість впливати на особистість фахівця, на формування необхідних якостей працівника;

- дуальна система навчання як технологія підвищує мотивацію і потреби для отримання знань, необхідних для професійної діяльності, в зв'язку з тим, що якість набутих знань дозволить якісно виконати службові обов'язки на робочому місці;

- дуальна система навчання як технологія підвищує зацікавленість керівника підприємства і організації в навчанні і підготовці «своїх» працівників;

- технологія дуального навчання дозволяє підвищити не тільки мобільність випускника в професійному напрямку, але і зробити його конкурентоспроможним на сучасному ринку праці;

- дуальна система навчання як технологія дозволяє організувати освітній процес в дуєті «вуз - підприємство», працюючи при такій взаємодії в ході навчання, враховуються виробничі вимоги, які пред'являються до майбутнього фахівця.

При впровадженні дуальної освіти навчальний заклад і роботодавець є рівноправними партнерами, оскільки останній може брати участь в розробці робочих та індивідуальних навчальних планів і оцінювати результати кожного претендента.

Зацікавленість роботодавців в даному випадку полягає в бажанні отримати молодого висококваліфікованого працівника, максимально мотивованого до роботи відразу після закінчення навчання.

Сьогодні дуальна форма навчання тільки починає впроваджуватись в український навчальний процес.

Але є деякі труднощі впровадження системи дуальної освіти в навчальних закладах України. До них можна віднести:

- низьку інформованість студентів про дуальну форму навчання;

- відсутність умов для вибору підприємства для отримання освіти;

- необхідність максимального спрощення бюрократичної процедури переходу здобувача на дуальну форму освіти;

- пошук оптимальних моделей розподілу часу навчання в закладах освіти та на робочому місці з урахуванням особливостей роботи в різних галузях;
- пошук закладами освіти роботодавців, які зацікавлені вкладати кошти в підготовку студентів по дуальній формі навчання.

Дуальна система має переваги в порівнянні з традиційною формою навчання у ВНЗ, тому її популярність постійно зростає. Так як вона покликана налагодити ефективну співпрацю навчальних закладів з ринком праці і створити реальні можливості для здійснення впливу фахівцями ринку на утримання освітніх навчальних програм.

ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У СИСТЕМУ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Вальтер Г.А., к.б.н., доц.,

Харківський національний автомобільно-дорожній університет, Харків

З розвитком інформаційних та комунікаційних технологій, збільшенням кількості інформації ринок праці формує вимоги до фахівців будь якої галузі економіки щодо вільного володіння інформаційними ресурсами, уміння швидко та якісно здійснювати пошук та оброблення інформації, забезпечувати свій професійний розвиток. Саме цьому у всьому світі зростає попит на дистанційну освіту.

Як зазначено у [1], дистанційна освіта являє собою тип навчання, що проводиться із застосуванням технологій, що забезпечують взаємодію викладача і студента, незважаючи на відмінності у середовищі і строках. Згідно з [1] прообраз дистанційного навчання був закладений Ісаком Питманом у 1840 році, який створив курси стенографічного письма за перепискою. Перші освітні програми з дистанційного навчання були створені у США та Японії вже у 1900 році, а з 1926 року у США заснована Комісія з акредитації дистанційної освіти DEAC, метою якої є контроль за якістю освіти та дотриманням етичних норм у дистанційній освіті [1]. Сьогодні за дистанційною формою отримують освіту мільйони студентів у всьому світі.

Дистанційне навчання забезпечує:

- право будь якого громадянина на навчання та самоосвіту;
- швидкий доступ до інформації;
- динамічну взаємодію між викладачем та студентом;
- територіальну незалежність від місця надання освітніх послуг;
- гнучкість та постійний розвиток освітніх програм, можливість швидкого удосконалення курсів, залучення до викладання курсу провідних фахівців галузі;